

მერკანტილისტები და ფიზიოკატრები-რომელი უკეთ გამოხატავდა XVIII საუკუნის

საზოგადოების ინტერესებს (მეორე თავზე დაფუძნებით)

XVIII საუკუნე იყო პერიოდი, როდესაც ევროპულ საზოგადოებაში მნიშვნელოვანი ცვლილებები მიმდინარეობდა. იცვლებოდა ეკონომიკა, ყალიბდებოდა ახალი ეკონომიკური სისტემა და საზოგადოებაში სულ უფრო თვალსაჩინო ხდებოდა სხვადასხვა სოციალური ჯგუფის განსხვავებული ინტერესები. ამ პროცესებში განსაკუთრებული როლი ჰქონდა ეკონომიკურ პოლიტიკას, რომელიც განსაზღვრავდა, ვის ინტერესებს ემსახურებოდა სახელმწიფო და ვის ჰქონდა ძალაუფლება ეკონომიკურ პროცესებზე ზემოქმედებისთვის.

მერკანტილისტების ეკონომიკური პოლიტიკა ძირითადად ემსახურებოდა **მმართველი ელიტის, მონარქიისა და ვაჭართა ფენის** ინტერესებს. მათი აზრით, ქვეყნის ეკონომიკური სიძლიერე იზომებოდა ოქრო-ვერცხლის რაოდენობით და საგარეო ვაჭრობის წარმატებით. ამიტომ სახელმწიფო აქტიურად იყენებდა ძალაუფლების ბერკეტებს — საბაჟო გადასახადებს, ვაჭრობის შეზღუდვასა და სახელმწიფო კონტროლს. ამ პირობებში საზოგადოება მკაცრად იყო დაყოფილი: ძალაუფლება კონცენტრირებული იყო ხელისუფლების ხელში, ხოლო გლეხები და ხელოსნები ეკონომიკური გადაწყვეტილებების მიღებაში თითქმის არ მონაწილეობდნენ. ეს ეკონომიკური სისტემა ნაკლებად უწყობდა ხელს ინდივიდის თვითაქტუალიზაციას.

ფიზიოკატრები განსხვავებულ მიდგომას სთავაზობდნენ საზოგადოებას. მათი ეკონომიკური პოლიტიკა უფრო მეტად ეხმიანებოდა **სოფლის მოსახლეობისა და მიწათმოქმედთა ინტერესებს**. ისინი თვლიდნენ, რომ ეკონომიკის მთავარი საფუძველი იყო სოფლის მეურნეობა და ბუნებრივი შრომა. სახელმწიფოს როლი უნდა ყოფილიყო მინიმალური, რათა ადამიანს თავისუფლად შეძლებოდა საკუთარი შრომის რეალიზება. ასეთ პირობებში იზრდებოდა თვითაქტუალიზაციის შესაძლებლობა და მნიშვნელობას იძენდა სოციალური და კულტურული კაპიტალი, რადგან შრომა და ცოდნა საზოგადოების განვითარების საფუძვლად მიიჩნეოდა.

ეკონომიკის განვითარებაზე დიდ გავლენას ახდენდა კონკრეტული **საზოგადოებრივი მოვლენები და პროცესები**. მერკანტილიზმის გავრცელებას ხელი შეუწყო კოლონიების გაფართოებამ, საერთაშორისო ვაჭრობის ზრდამ და ძლიერი ეროვნული სახელმწიფოების ჩამოყალიბებამ. ფიზიოკატრების იდეების გავრცელება კი დაკავშირებული იყო განმანათლებლობის ეპოქასთან, ბუნებრივ კანონებზე დაფუძნებულ ამროვნებასთან და სოფლის მეურნეობის მნიშვნელობის გაზრდასთან.

საბოლოოდ, შეიძლება ითქვას, რომ მერკანტილისტები უფრო მეტად გამოხატავდნენ ძალაუფლებაში მყოფი სოციალური ჯგუფების ინტერესებს, ხოლო ფიზიოკატრები ცდილობდნენ საზოგადოების ფართო ფენების საჭიროებების გათვალისწინებას. ამიტომ XVIII საუკუნის საზოგადოების ინტერესებს უკეთ სწორედ ფიზიოკატრების ეკონომიკური ხედვები გამოხატავდა.

ნიკოლოზ ალიბეგაშვილი